

RESUMS

ESTUDIS I NOTES

Jesús Alturo i Perucho, *Una correcció del censor de la Cúria de Barcelona a un vers de Mn. Jacint Verdaguer desatesa per l'autoritat eclesiàstica*

Es presenta el cas de censura d'uns goigs dedicats «A l'immaculat Cor de Maria» amb lletra de Jacint Verdaguer, en posar-hi música Mn. Josep Maideu i Auguet l'any 1930. Foren revisats per Mn. Jaume Barrera i Escudero, que proposà una esmena que no fou atesa.

Paraules clau: Jacint Verdaguer, goigs, edició, censura

Maria Dasca, *La follia del poeta*

Aquest article analitza la relació de Verdaguer amb la malaltia mental, no només de la seva (oficialment desmentida) afecció psicològica, sinó també d'algunes de les imatges que, pròximes a la malaltia mental, travessen l'obra poètica i periodística que escriu d'ençà del 1895. També s'analitza la manera com Benito Pérez Galdós, Narcís Oller i Santiago Rusiñol ficcionalitzen, des de posicions dispars, el “desraonament” del “cas Verdaguer”.

Paraules clau: cas Verdaguer, Benito Pérez Galdós, Narcís Oller, Santiago Rusiñol

Carola Duran Tort, *Índex de revistes literàries de la dècada 1865-1875*

Complementari de la comunicació «Algunes consideracions sobre les revistes literàries en el Sexenni Democràtic (1868-1875)» en el VII Col·loqui Internacional Verdaguer, l'autora presenta el buidat d'onze anys del *Calendari català* (1865-1875), de *La Barretina* (1868), *La Gramalla* (1870), *La Rondalla* (1874), *La Llar* (1875) i de *l'Anuari Català de 1875*, que facilitarà l'estudi de la dècada 1865-1875, important per a la literatura en català.

Paraules clau: revistes, literatura catalana, 1865-1875

Manuel Llanas i Pere Quer, *Les literatures foranes de menor presència i les crítiques sobre traduccions a L'Avenç i Catalònia*

L'article ressegueix i comenta les traduccions i la recepció de les literatures anglosaxona, italiana, russa, noruega, holandesa, occitana, espanyola i grega clàssica a les revistes *L'Avenç* i *Catalònia*, dues capçaleres emblemàtiques del Modernisme. Aborda també les crítiques que hi aparegueren sobre traduccions, es refereix a la feina d'alguns traductors emblemàtics que hi publicaren i, en apèndix, ofereix un inventari de totes les traduccions aparegudes en ambdues revistes.

Paraules clau: traducció, recepció, literatura, *L'Avenç*, *Catalònia*

Llorenç Soldevila, *Commemoracions verdaguerianes a l'exili europeu i iberoamericà el 1945 i 1952*

En el present treball es ressegueixen les commemoracions del centenari del naixement de Verdaguer (1945) i del cinquantenari de la mort (1952) a l'exili francès, a Sud-

amèrica (on les edicions i els actes a l'entorn de la figura de Verdaguer foren significatius) i a Madrid; a partir, per exemple, de la documentació apareguda a *Quaderns de l'exili* de Perpinyà i en dues publicacions madrilenyes –la revista *La Estafeta Literaria* i el *Boletín de la Real Academia Española*. I de les aportacions de més gruix material i intel·lectual aparegudes a París i Buenos Aires: *Miscel·lània Verdaguer*, 1945; *Presència Catalana*, 1953; i *Catalunya*, 1945.

Paraules clau: commemoracions verdaguerianes (1945 i 1952), França, Madrid, Sud-amèrica

TEXTOS

Francesc Codina i Valls, *Entorn d'una carta desaparebuda de Jacint Verdaguer a Anton Busquets*

En el treball es comenten i es publiquen una carta de Jacint Verdaguer a Anton Busquets (datada l'agost de 1893), primera mostra de contacte epistolar entre Verdaguer i Busquets; tres cartes d'entre el juny de 1932 i el juliol de 1934, i un escrit d'Anton Busquets adreçats a Lluís Carles Viada –en què explica amb detall els inicis de la seva relació amb Verdaguer–; i la reproducció de l'article de Busquets titulat «Francisco Casas y Amigó» que, sota el pseudònim de «Follet», va publicar a la *Revista Ilustrada Jorba*, amb notícies sobre la relació amb Verdaguer (desembre de 1932).

Paraules clau: Anton Busquets i Punset, Jacint Verdaguer

Manuel Jorba i Ramon Pinyol, *Contribució a l'epistolari de Jacint Verdaguer. II*

Com a segon lliurament, es publiquen vint cartes de Verdaguer a diferents persones, ordenades per corresponsals i per dates (des de 1877 a 1900), anotades, i extretes la majoria de la Biblioteca de Catalunya i tres de la Biblioteca Nacional d'Espanya, l'Arxiu de la Diputació de Barcelona i Arxiu Nacional de Catalunya: n'hi ha quatre a Magí Verdaguer i Callís, cinc a Joan Moles, dues a Alexandre de Riquer, dues a Pujol, una al President de la Diputació de Barcelona, a Joan Carreras i Dagas, a Francesc d'Assís Masferrer i Arquimbau, a Francisco Bru, a Manuel Duran i Bas, a Lluís-Ferran d'Alós i a Francesc Matheu.

Paraules clau: epistolari, Jacint Verdaguer

Josep Massot, *Maria Antònia Salvà, els germans Peña i Jacint Verdaguer*

Es dona a conèixer un intercanvi epistolar entre Maria Antònia Salvà i els germans Peña, fills de Pere d'Alcàntara Peña, Antoni, Maria Josepa i Mercè. Ens permet de conèixer detalls de la prehistòria de l'edició de les *Eucarístiques* de Jacint Verdaguer, de la seva primera edició (bilingüe en català i francès per Agustí Vassal, «L'Avens» 1904, amb una carta del bisbe de Perpinyà, Juli Carsalade du Pont, amb un escrit del mateix Vassal «Gènensis de les Eucarístiques» i amb un prefaci de Pere Palau González de Quijano) i de la seva primera traducció al castellà del mateix Palau que quedà inèdita. També ens referma en la convicció que Verdaguer va tenir sempre, com a poeta, l'adhesió incondicional dels escriptors mallorquins.

Paraules clau: epistolari, Maria Antònia Salvà, els germans Peña, Jacint Verdaguer, *Eucarístiques* en francès i castellà, Agustí Vassal, Pere Palau González de Quijano

Enric Prat / Pep Vila, *Càntic sobre de lo ayre de «Joseph venut per sos germans»* (1845)

Reeditem i anotem un poema rossellonès que narra un delict de sang amb intenció moralitzadora, format per 120 versos octosíl·labs repartits en quinze octaves, publicat en un full solt, signat per «S. Monnier» i datat el 1845, destinat a la venda ambulants després d'una interpretació pública. Des del punt de vista de la grafia és especialment interessant perquè presenta una fluctuació contínua entre la catalana tradicional i l'afrancesada, interpretada com a «fonètica», que acabaria imposant Albert Saisset.

Paraules clau: poema rossellonès, edició, grafia catalana i afrancesada

Rafael Roca Ricart, *Poesies valencianes «a Verdaguer»*

Durant el període 1886-1945 es presenten divuit composicions líriques dedicades a Jacint Verdaguer pertanyents a onze poetes diferents que poden ser agrupades en quatre blocs cronològics: a) 4 de redactades a propòsit de la vetlada que en febrer de 1886 li tributà Lo Rat Penat (Teodor Llorente, Magdalena Garcia Bravo, Constantí Llobart i Jacint Labaila); b) 5 de disperses, elaborades durant el període 1886-1895 com a mostra d'agraïment, amistat i/o solidaritat (Teodor Llorente, Ramon Andreu Cabrelles, dues de Joan Baptista Pastor Aicart i Josep Bodria Roig); c) 6 d'escrites arran de la defunció del de Folgueroles (1902) (Josep Maria de la Torre, Teodor Llorente i quatre de Josep Bodria); i d) 3 de publicades amb motiu de la celebració del centenari del seu naixement (1945) (Lluís Guarner, Bernat Artola i Tomàs i Xavier Casp).

Paraules clau: poetes valencians, poesia, homenatge a Jacint Verdaguer

DOSSIER

III Jornades d'Intercanvi Cultural (València, 19-21 d'octubre de 2007)

Rafael Roca, *Jacint Verdaguer i València*

L'autor ens ofereix el seguiment de les vastes relacions de Verdaguer amb València, des de la primera notícia que els valencians degueren tenir del poeta per la seva participació als Jocs Florals de Barcelona de 1865 –reproducció de l'extensa crònica del *Diario de Barcelona* al diari *La Opinión*– fins a l'homenatge que el juliol de 1930 un grup de ratpenatistes féu al monument de Verdaguer de Barcelona, amb la lectura d'un poema dedicat al poeta per Lluís Guarner; passant, per exemple, per la relació de Verdaguer amb els escriptors Teodor Llorente o Constantí Llobart.

Paraules clau: Jacint Verdaguer, escriptors valencians, segles XIX i XX

Josep Moran, *El bisbe Climent i la llengua*

Es repassa la trajectòria de Josep Climent i Avinent (Castelló de la Plana, 1706-1781) i la seva actitud vers la llengua catalana. Prestigiós prelat il·lustrat que en 1766, quan era canonge magistral de la Seu de València, fou promogut pel Ministre de Gràcia i Justícia, l'aragonès Manuel de Roda, a bisbe de Barcelona, càrrec del qual fou obligat a dimitir el 1775 per la seva implicació en l'avalot de les Quintes, que el govern de Campomanes va interpretar com un acte d'insurrecció separatista dels catalans. Des d'aquell lloc, féu possible l'ús del català en les visites pastorals, i impulsà un contacte més directe entre el poble i el clergat. Tot i que l'actitud lingüística del bisbe Climent no sempre va ser

valorada positivament, la seva fama respecte de la llengua catalana va transcendir, ja que el 1864 fou considerat per Antoni de Bofarull com «un precursor de la Renaixença a Catalunya».

Paraules clau: Josep Climent, llengua catalana, segle XVIII

Josep Massot, *Joan Fuster i Serra d'Or*

S'ofereix el seguiment detallat de l'estreta relació que tingué Joan Fuster amb la revista *Serra d'Or* –en la qual col·laborà prolíficament des del 1959 fins al 1984– i, en general, amb Montserrat, tot evocant records que uneixen l'autor a Fuster, amb cites, anècdotes i vivències personals.

Paraules clau: Joan Fuster, *Serra d'Or*

Jornada sobre edició de textos anteriors a les *Normes de l'Institut d'Estudis Catalans* (26 d'octubre de 2007)

Jordi Bruguera, *L'edició de textos medievals*

Es presenten les diferents opcions i els problemes a l'hora d'editar textos medievals, diferents per a un filòleg editor que treballa per a estudiosos i especialistes o bé per a un altre editor que treballa per a un públic no especialitzat ni familiaritzat en català antic: edició paleogràfica o diplomàtica; edició crítica o filològica; edició divulgadora amb modernització ortogràfica; edició divulgadora amb adaptació global a la llengua moderna. I es proposa la necessitat de comptar a fer edicions dobles, científiques i divulgadores.

Paraules clau: edició, textos medievals

Francesc Feliu, *Problemes en l'edició de textos catalans de l'edat moderna*

Es parla de les idees que, d'una manera més o menys automàtica, concorren davant del filòleg que es planteja editar textos catalans de l'edat moderna i es proposen algunes pautes per a la reflexió dels especialistes. Els criteris editorials s'han d'ajustar no sols a la finalitat que persegueix cada edició, sinó també a la naturalesa de cada text, que condiona molt sovint el tipus d'intervenció del filòleg. S'exemplifiquen, a més, cinc grans opcions o possibilitats d'enfrontar-se a l'edició d'un text modern, a través d'un fragment extens d'un poema de Manuel de Sentmenat (1651-1710) en elogi dels bolets.

Paraules clau: edició, textos, edat moderna

Pere Farrés, *Notes sobre l'edició de manuscrits literaris del segle XIX*

Es planteja què s'ha de tenir en compte a l'hora d'editar un manuscrit literari del segle XIX que depèn sobretot de l'estat del document i alhora s'expliquen les diferents situacions en què un editor es pot trobar. S'exemplifica tot això a través de casos concrets de *Colom* i de *L'Atlàntida* de Jacint Verdaguer, i de *Cor de Roure* de Ramon Picó i Campamar.

Paraules clau: edició, textos manuscrits, segle XIX

Ramon Pinyol, *L'edició de textos vuitcentistes. Les edicions impreses*

L'escrit se centra en l'edició de textos verdaguerians, i en especial en els que parteixen de textos impresos. Malgrat les moltes edicions de Verdaguer aparegudes –de les quals es repassen els criteris que utilitzen (les edicions de la «Biblioteca Verdagueriana» de l'editorial Barcino, les de l'OCEVS, les normalitzadores de Garolera, l'edició de «Verdaguer. Totes les obres», d'Edicions Proa, i altres edicions)–, es constata que els criteris editorials són ben variats i que no s'ha resolt consensuadament el seguit de problemes que presenten els textos vuitcentistes en general i els de Verdaguer en particular.

Paraules clau: edició, textos impresos, segle XIX

Marcel Ortín, *Criteris i límits de l'ortografiació en l'edició filològica (amb exemples de la prosa de Josep Carner anterior a les Normes de 1913)*

El treball vol posar sobre la taula la qüestió de l'ortografiació, a partir d'exemples extrets de la prosa periodística de Josep Carner publicada abans de 1913: què vol dir ortografiar i quines són les actuacions que hi van implicades; quins són els criteris que hi hauria de posar en joc l'editor; com s'apliquen aquests criteris i quins són els seus límits, i com se solucionen les diverses menes de problemes que els textos aniran presentant.

Paraules clau: edició, Josep Carner, textos prenormatius

Taula rodona: Intervencions de Rafael Roca, Magí Sunyer, Joan R. Veny

Cada ponent repassa experiències i problemes a l'hora de preparar els textos com a editor i fa propostes de com cal actuar. Rafael Roca hi aporta la perspectiva valenciana i els condicionants valencians d'un editor de textos prenormatius a l'hora de fer l'edició, per exemple, de *Poesies valencianes*, de Constantí Llombart. Magí Sunyer parla a partir de l'experiència adquirida en la direcció de l'extingida Biblioteca Catalana, d'Arola Editors, editant Víctor Balaguer, Joan Puig i Ferrer, Josep Pin i Soler, Apelles Mestres, Juli Vallmitjana, Josep Robrenyo i Marià Aguiló. Joan Ramon Veny, a partir de l'experiència de ser editor de textos posteriors a les *Normes* i d'Antoni Febrer i Cardona, reflexiona sobre la naturalesa del text i la praxi ecdòtica en la regularització de textos posteriors a les normes i en la no regularització de textos anteriors a les normes.

Paraules clau: edició a València, Biblioteca Catalana d'Arola Editors, edició i regularització de textos

IV Jornades d'Intercanvi Cultural (Eivissa, 10-12 d'octubre de 2008)

Felip Cirer, *Jacint Verdaguer i Isidor Macabich*

A partir d'algunes dades biogràfiques de l'eivissenc Isidor Macabich (1883-1973) – canonge, arxiver i poeta–, es repassa la seva contribució cultural que es pot dividir en dues etapes: 1907-1939, que coincideix amb l'època de plenitud, en què acusà una forta diglòssia que anà decantant cap al català; i 1940-1968, els anys de la postguerra, en què esdevingué un intel·lectual plenament identificat amb el règim. De la seva obra lírica, recollida en el volum *Dialectals: poesies eivissenques* (1933), es destaquen les influències que hi exerciren poetes mallorquins i catalans com ara Jacint Verdaguer,

Miquel Costa i Llobera i Joan Alcover. També es glossa les seves relacions amb els escriptors noucentistes Antoni Rubió i Lluch i Josep M. López Picó.

Paraules clau: Isidor Macabich, literatura a Eivissa

Marià Torres, *La literatura popular eivissenca*

L'autor explica quines són les diferències entre la «rondaina» (rondalla), el conte i la història; de quines fonts es nodreix la rondallística popular eivissenca; de quina manera determinades històries passen del teatre culte a la rondalla –com ara la *Història de Santa Rita*–; i com s'hi poden trobar diverses variacions sobre una mateixa rondalla –com el cas de *Pere Bambo* i la *Història de sa Pandeca*.

Paraules clau: rondalla, literatura popular, Eivissa

Joan Mas i Vives, *La roda del temps i dels sentiments en la poesia de Marià Villangómez: Els dies i L'any en estampes*

Es presenta l'anàlisi de dues obres de Marià Villangómez Llobet (1913-2002) –el millor poeta i traductor que ha sortit d'Eivissa– d'un gran lirisme que s'estructuren seguint el cicle anual: *Els dies* (1950) i *L'any en estampes* (1956). A més de comparar l'obra de Villangómez amb la de Costa i Llobera, recordar les lloances que meresqué a escriptors com ara Salvador Espriu i Joan Perucho, i enumerar els poetes que el varen influir (Juan Ramon Jiménez, Jorge Guillén i Carles Riba, entre d'altres), es descriu la història externa i interna dels volums.

Paraules clau: Marià Villangómez, poesia, *Els dies*, *L'any en estampes*

Pere Farrés Arderiu (1948-2008)

Amb motiu de la mort de Pere Farrés Arderiu i en homenatge al membre fundador i numerari de la Societat Verdaguer, es publica un dossier amb un text propi en què fa un esbós de la seva trajectòria docent i investigadora, *Notes autobiogràfiques*, i amb dues necrològiques publicades de Ramon Pinyol, *Pere Farrés i Arderiu (1948-2008): un pregona vocació docent i investigadora*, i de Ricard Torrents, *Una vida intensa de literat: Pere Farrés i Arderiu. 1948-2008*.

Paraules clau: autobiografia, Pere Farrés, necrològiques

ABSTRACTS

STUDIES AND NOTES

Jesús Alturo i Perucho, *A correction by the censor of the Barcelona Curia on a verse by the Rev. Jacint Verdaguer disregarded by Church authorities*

This is a case of the censorship of a hymn devoted “To the Immaculate Heart of Mary”, lyrics by Jacint Verdaguer, when put to the music of the Rev. Josep Maideu i Auguet in 1930. The lyrics were inspected by the Rev. Jaume Barrera i Escudero, who suggested a revision which was disregarded.

Key words: Jacint Verdaguer, hymns, publishing, censorship

Maria Dasca, *The poet's madness*

This article examines the connection between Verdaguer and mental illness: his (officially refuted) psychological affliction and, in addition, some of the malady-related images that surface in his poetry and articles in the press from 1895 onward. Also examined is how Benito Pérez Galdós, Narcís Oller and Santiago Rusiñol fictionalize, from various standpoints, the “unreasoning” of “the Verdaguer case”.

Key words: “The Verdaguer case”, Benito Pérez Galdós, Narcís Oller, Santiago Rusiñol

Carola Duran Tort, *Index of literary magazines from the decade 1865-1875*

Complementary to the paper “Some considerations on literary magazines during the Democratic Sexennial (1868-1875)” read at the VII International Verdaguer Colloquium, the author presents a gleanings of eleven years from *Calendari català* (1865-1875), *La Barretina* (1868), *La Gramalla* (1870), *La Rondalla* (1874), *La Llar* (1875) and *Anuari Català de 1875*, with a view to the study of the decade 1865-1875, one of particular importance in Catalan literature.

Key words: magazines, Catalan literature, 1865-1875

Manuel Llanas and Pere Quer, *Foreign literatures of lesser presence and critiques of translations in L’Avenç and Catalònia*

This article surveys and comments on translation and reception of English-language, Italian, Russian Norwegian, Dutch, Occitan, Spanish and classical Greek literature in the magazines *L’Avenç* and *Catalònia*, two front runners of *Modernisme*. It also deals with critiques of translations appearing therein, notes the work of several prominent translators published in their pages and, by way of appendice, features an inventory of all translations appearing in both magazines.

Key words: translation, reception, literature, *L’Avenç*, *Catalònia*

Llorenç Soldevila, *Verdaguerian commemorations in European and Ibero-American exile in 1945 and 1952*

This article surveys the commemorations for the centennial of Verdaguer’s birth (1945) and the cinquentennial of his death (1952) held in exile in France, South America (where publications and events in honor of Verdaguer were considerable) and Madrid; documented, for example, in *Quaderns de l’exili* of Perpignan, and in two Madrid publications: the magazine *La Estafeta Literaria* and the *Boletín de la Real Academia Española*. There also appeared more voluminous and scholarly contributions in Paris and Buenos Aires: *Miscel·lània Verdaguer*, 1945; *Presència Catalana*, 1953; and *Catalunya*, 1945.

Key words: Verdaguerian commemorations (1945 and 1952), France, Madrid, South America

TEXTS

Francesc Codina i Valls, *Concerning an undiscerned letter from Jacint Verdaguer to Anton Busquets*

This study includes commentary on and publishes a letter from Jacint Verdaguer to Anton Busquets (dated August 1893), the first evidence of written contact between Verdaguer and Busquets; three letters between June 1932 and July 1934, and a text by Anton Busquets to Lluís Carles Viada—in which he explains in detail the beginnings of his relations with Verdaguer—and the reproduction of an article by Busquets titled “Francisco Casas y Amigó” which, under the pen name “Elf”, he published in the *Revista Ilustrada Jorba*, with further information about his relationship with Verdaguer (December 1932).

Key words: Anton Busquets i Punset, Jacint Verdaguer

Manuel Jorba and Ramon Pinyol, *Contribution to the letters of Jacint Verdaguer: II*

This second part presents twenty letters by Verdaguer to various people, arranged by correspondents and by dates (from 1877 to 1900), annotated, and taken mainly from the Biblioteca de Catalunya, with three from the Biblioteca Nacional d’Espanya, the Archives of the Diputació de Barcelona and the National Archives of Catalunya: there are four to Magí Verdaguer i Callís, five to Joan Moles, two to Alexandre de Riquer, two to Pujol, one to the President of the Diputació de Barcelona, one to Joan Carreras i Dagas, one to Francesc d’Assís Masferrer i Arquimbau, one to Francisco Bru, one to Manuel Duran i Bas, one to Lluís-Ferran d’Alós and one to Francesc Matheu.

Key words: letters, Jacint Verdaguer

Josep Massot, *Maria Antònia Salvà, the Peña children and Jacint Verdaguer*

This article brings to light an exchange of letters between Maria Antònia Salvà and the children of Pere d’Alcàntara Peña: Antoni, Maria Josepa and Mercè. It provides details about the early development of the publishing of *Eucarístiques* by Jacint Verdaguer, its first edition (bilingual Catalan-French by Agustí Vassal, “L’Avens” 1904, with a letter by the bishop of Perpignan, Juli Carsalade du Pont, with a text by Vassal titled “Gènèssis de les Eucarístiques” and a preface by Pere Palau González de Quijano) and its first translation into Spanish by Palau, unpublished. This has also reaffirmed our conviction that Verdaguer enjoyed, as a poet, the unfaltering support of Mallorca’s writers.

Key words: letters, Maria Antònia Salvà, Peña children, Jacint Verdaguer, *Eucarístiques* in French and Spanish, Agustí Vassal, Pere Palau González de Quijano

Enric Prat / Pep Vila, *Càntic sobre de lo ayre de “Joseph venut per sos germans” (1845)*

We republish and annotate a Roussillonese poem, moralizing in character, narrating an assault and consisting of 120 octosyllabic verses divided into fifteen octaves, published on a separate sheet, signed “S. Monnier” and dated 1845, intended for sale on the street following a public recital. The spelling forms it features are especially interesting

because they fluctuate throughout between traditional Catalan and Frenchified, the latter interpreted “phonetically” by the hand of Albert Saisset.

Key words: Roussillonese poem, publishing, Catalan and Frenchified spelling

Rafael Roca Ricart, *Valencian poetry “to Verdaguer”*

During the period 1886-1945 there appear eighteen lyric compositions dedicated to Jacint Verdaguer, belonging to eleven different poets, which can be classified into four chronological groups: a) four written for the occasion of a tribute one evening in February 1886 by Lo Rat Penat (Teodor Llorente, Magdalena Garcia Bravo, Constantí Llombart and Jacint Labaila); b) five separate poems written during the period 1886-1895 as expressions of gratitude and/or solidarity (Teodor Llorente, Ramon Andreu Cabrelles, two by Joan Baptista Pastor Aicart and Josep Bodria Roig); c) six written in the wake of Verdaguer’s death (1902) (Josep Maria de la Torre, Teodor Llorente and four by Josep Bodria); and d) three published for the centennial celebrating the poet’s birth (1945) (Lluís Guarner, Bernat Artola i Tomàs and Xavier Casp).

Key words: Valencian poets, poetry, homage to Jacint Verdaguer

DOSSIER

III Colloquium for Cultural Exchange (Valencia, 19-21 October 2007)

Rafael Roca, *Jacint Verdaguer and Valencia*

The author traces the extensive relations between Verdaguer and Valencia, from the first reports Valencians must have heard of the poet’s participation in the Jocs Florals of Barcelona in 1865—reproducing the lengthy chronicle of the *Diario de Barcelona* in the daily newspaper *La Opinión*—to the homage paid in July 1930 by members of Lo Rat Penat at the monument to the poet in Barcelona with a reading of a poem by Lluís Guarner dedicated to Verdaguer; and more, including, for instance, Verdaguer’s relationship with writers Teodor Llorente and Constantí Llombart.

Key words: Jacint Verdaguer, Valencian writers, nineteenth and twentieth centuries

Josep Moran, *Bishop Climent and the Catalan language*

We review the life of Josep Climent i Avinent (Castelló de la Plana, 1706-1781) and his attitude regarding the Catalan language. In 1766 this prominent and enlightened prelate, while serving as canon-magistrate for the See of Valencia, was in 1766 appointed bishop of Barcelona (by Minister of Grace and Justice Manuel de Roda, of Aragon), post from which he was forced to resign in 1775 because of his involvement in the Conscription Revolt, which the Campomanes government viewed as an act of Catalan separatist insurrection. As bishop, he galvanized the use of Catalan on his pastoral visits, bolstering closer contact between the faithful and the clergy. Although Bishop Climent’s stance on language has not always been regarded favorably, his legacy where the Catalan language is concerned lives on, with Antoni de Bofarull describing him in 1864 as a “forerunner of the Catalan Renaixença.”

Key words: Josep Climent, Catalan language, eighteenth century

Josep Massot, *Joan Fuster and Serra d'Or*

This article traces in detail the close relationship of Joan Fuster with the magazine *Serra d'Or*—to which he contributed prolifically from 1959 to 1984—and, more generally, with Montserrat, evoking remembrances linking the author and Fuster, including quotations, anecdotes and personal experiences.

Key words: Joan Fuster, *Serra d'Or*

Colloquium on text publishing prior to the guidelines of the Institut d'Estudis Catalans (26 October 2007)

Jordi Bruguera, *Publishing medieval texts*

This paper presents various options and problems that arise in publishing medieval texts, which vary depending on whether one is a philology-oriented publisher targeting scholars and specialists, or a publisher targeting a non-specialist public unfamiliar with Old Catalan: paleographic or diplomatic edition; critical or philological edition; popular edition with modernized spelling; popular edition with modernized language usage. Finally, it is suggested that there is a need for dual editions, scholarly and popular.

Key words: publishing, medieval texts

Francesc Feliu, *Problems in publishing Catalan texts from the modern period*

This paper deals with issues habitually arising whenever the philologist sets out to publish Catalan texts from the modern period and proposes some guidelines for specialists to reflect on. Publishing criteria ought to adapt not only to the aims established for each edition, but also to the nature of each text, which very often determines the kind of contribution to be made by the philologist. Further, examples are given of five broad options or possibilities in taking on the publishing of a modern text, as seen in a lengthy fragment of a poem by Manuel de Sentmenat (1651-1710) in praise of mushrooms.

Key words: publishing, texts, Modern Age

Pere Farrés, *Notes on the publishing of literary manuscripts from the nineteenth century*

We examine what should be taken into account when publishing a literary manuscript from the nineteenth century which depends above all on the condition of the document and, in addition, we review the various situations in which publishers might find themselves. Examples of these aspects are given with specific cases from *Colom* and *L'Atlàntida* by Jacint Verdaguer, and from *Cor de Roure* by Ramon Picó i Campamar.

Key texts: publishing, manuscripts, nineteenth century

Ramon Pinyol, *Publishing nineteenth-century texts. Printed editions*

This paper focuses on the publishing of Verdagerian texts and, in particular, those published from printed texts. Despite the many editions of Verdager published—of which we examine the criteria used (the editions in the “Biblioteca Verdageriana” by Barcino, those of the OCESV, the standardizing editions of Garolera, “Verdaguer: Totes

les obres” by Edicions Proa, and other editions)—we find that the publishing criteria are wide-ranging, and that there is little agreement on how to solve a number of problems arising in nineteenth-century texts in general, and those of Verdaguer in particular.

Key texts: publishing, printed texts, nineteenth century

Marcel Ortín, *Criteria and drawing the line for spelling in philological editions (with examples from the prose of Josep Carner prior to the Normes of 1913)*

This paper examines the question of spelling in publishing, taking examples from the journalistic prose of Josep Carner published before 1913: what spelling in publishing means and what measures are consistent with this; what the criteria are and what is at stake for publishers; how these criteria are applied and where must the line be drawn, and how various kinds of problems arising in texts are solved.

Key words: publishing, Josep Carner, pre-standard texts

Panel discussion: Rafael Roca, Magí Sunyer, Joan R. Veny

Each of the participants reviews experiences and problems in connection with preparing texts as publishers and sets forth proposals on how to proceed. Rafael Roca brings in his Valencian perspective and the circumstances specific to Valencia for a publisher of pre-standard texts, as in the case, for example, of *Poesies valencianes* by Constantí Llombart. Magí Sunyer talks about his experience on the board of the now discontinued collection “Biblioteca Catalana”, Arola Editors, publishing Víctor Balaguer, Joan Puig i Ferrer, Josep Pin i Soler, Apel·les Mestres, Juli Vallmitjana, Josep Robrenyo and Marià Aguiló. Joan Ramon Veny, with experience in publishing texts subsequent to the *Normes*, including Antoni Febrer i Cardona, reflects on the nature of texts and ecdotic praxis in the regularization of texts subsequent to norms and in the non-regularization of texts prior to norms.

Key texts: publishing in Valencia, Biblioteca Catalana d’Arola Editors, text publishing and regularization

IV Colloquium for Cultural Exchange (Eivissa, 10-12 October 2008)

Felip Cirer, *Jacint Verdaguer and Isidor Macabich*

Starting out with a biographical sketch of Eivissa-born Isidor Macabich (1883-1973)—clergyman, archivist and poet—we review his cultural contributions in two stages: 1907-1939, coinciding with his flourishing period, in which he showed a marked diglossia tending to favor Catalan; and 1940-1968, the post-war years, when he became an intellectual in complete accord with the regime. In his lyric works, collected in the volume *Dialectals: poesies eivissenques* (1933), there emerge influences by Mallorcan and Catalan poets such as Jacint Verdaguer, Miquel Costa i Llobera and Joan Alcover. We also comment on his relations with *Noucentista* writers Antoni Rubió i Lluch and Josep M. López Picó.

Key words: Isidor Macabich, literature in Eivissa

Marià Torres, *Popular literature from Eivissa*

The author explains the differences between the “*rondaina*” the *conte* and the *història*; what sources give rise to popular Eivissan story-telling; how certain stories move from

highbrow theater to popular tale—like the *Història de Santa Rita*—and how different variations of the same tale can be found, as in the case of *Pere Bambo* and the *Història de sa Pandeca*.

Key words: *rondalla*, popular literature, Eivissa

Joan Mas i Vives, *The wheel of time and sentiments in the poetry of Marià Villangómez: Els dies and L'any en estampes*

This paper analyzes two works by Marià Villangómez Llobet (1913-2002)—the best poet and translator that Eivissa has produced—of remarkable lyricism and whose deployment follows the yearly cycle: *Els dies* (1950) and *L'any en estampes* (1956). In addition to comparing Villangómez's work with that of Costa i Llobera, recalling the praise he drew from writers like Salvador Espriu and Joan Perucho, and listing the poets who influenced him (Juan Ramon Jiménez, Jorge Guillén and Carles Riba, among others), the stories both inside and outside the volumes are told.

Key words: Marià Villangómez, poetry, *Els dies*, *L'any en estampes*

Pere Farrés Arderiu (1948-2008)

With the passing of Pere Farrés Arderiu and as a homage to this founding and numerary member of the Verdaguer Society, we publish a dossier with a text written by Farrés sketching his trajectory as teacher and researcher, *Notes autobiogràfiques*, and two published necrological essays, one by Ramon Pinyol, *Pere Farrés i Arderiu (1948-2008): un pregona vocació docent i investigadora*, and one by Ricard Torrents, *Una vida intensa de literat: Pere Farrés i Arderiu. 1948-2008*.

Key words: autobiography, Pere Farrés, obituaries